

RESOLUCIJA O UPORABI BIOMASE

Slovenija je energetske skoraj 80% odvisna od uvoženih energetskih virov. Ta odvisnost se v zadnjih letih nenehno povečuje v korist uporabe fosilnih goriv. Kljub podpisanim resolucijam in strategijam so namreč mnoga slovenska mesta v bližnji preteklosti pospešeno uvajala uporabo utekočinjenega plina.

Delež porabe biomase – v prvi vrsti lesa, ki predstavlja najstarejšo kurivo na svetu pa trenutno predstavlja v Sloveniji le borih 5% v skupni energetski porabi. Predvsem gre za porabo v individualnih kuriščih, ki imajo slab energetski izkoristek. Poleg individualnih kurišč imamo v Sloveniji približno 80 kotlov na lesne ostanke v obratih lesnopredelovalne industrije z skupno instalirano (nazivno) močjo 340 MW. Tudi ti sistemi so poleg slabega izkoristka v glavnem zastareli in iztrošeni, ter neustrezni glede zahtev o dovoljenih emisijah plinov.

Povsem drugačna je situacija v državah EU, kjer uporaba lesne biomase že danes predstavlja v skupni energetski porabi 25 % in več. Tako stopnjo ogrevanja z lesno biomaso so dosegli z državno podporo ogrevalnim sistemom na obnovljive vire energije in veliko javno promocijo tovrstnih kurilnih naprav. Sistemi za ogrevanje z lesno biomaso so sicer 3-5x dražji v primerjavi z sistemi na fosilna goriva, imajo pa mnoge druge, predvsem okolju prijazne pozitivne učinke. Poleg države prispevajo za vgradnjo teh naprav v državah EU svoje deleže tudi lokalne skupnosti, tako da delež lastno vloženi sredstev ne predstavlja več kot 50% celotne investicije.

Prvi korak v smeri večje porabe lesne biomase in drugih obnovljivih virov energije v Sloveniji je vsekakor bil opravljen s sprejetjem Strategije učinkovite rabe in oskrbe z energijo. Ta strategija je bila sprejeta leta 1996 in predvideva povečanje deleža uporabe biomase (lesa in lesnih ostankov) z 900.000 ton na leto ali od sedanjih 4,5% od vse primarne energije na 10% letno do leta 2010.

Država oz. v njenem imenu Agencija za prestrukturiranje energetike, je v letu 2000 sicer sofinancirala vgradnjo šestih kotlov na lesno biomaso, kot pilotski projekt, kar pa je glede na sprejeto strategijo bistveno premalo. Sredstva za te pilotske projekte so bila dodeljena Sloveniji iz programa Evropske unije INCO-Copernicos s čimer poskuša EU navdušiti našo vlado k večjim investicijam na tem področju. Toda zdaj se, da zaenkrat brez večjih uspehov.

V Sloveniji ni večje uporabe obnovljivih virov energije, ker različni lobiji, med njimi najmočnejši naftni uspešno preprečujejo večjo izrabo obnovljivih virov energije. Na drugi strani, pa bi se z upadanjem porabe fosilnih goriv država morala odpovedati precejšnjim vsotam proračunskega denarja, ki ga sedaj dobi z pospešenim dvigovanjem trošarin. To sta poleg pomanjkanja finančnih sredstev glavna razloga, da Slovenija še vedno nima zakona o obnovljivih virih energije, kljub dejstvu, da nas k povečani uporabi ogrevanja na lesno biomaso zavezuje tako Madridska deklaracija iz leta 1994; le ta predvideva do leta 2010 za EU nadomestitev 15% konvencionalnih potreb z obnovljivimi viri energije, predvsem z lesno biomaso; kot protokol iz Kyota, ki nas zavezuje k zmanjšanju toplogrednih plinov v ozračju.

V tem trenutku Slovenija nima Zakona o uporabi obnovljivih virov energije in dokler ne bomo imeli ustreznega zakona je težko, če ne celo nemogoče izvajati kakršnokoli energetska strategija, tako na državni kot lokalni ravni.

V Sloveniji 56 % skupne površine predstavljajo gozdovi. V zadnjih 50 letih se zaloge lesne mase nenehno povečujejo tudi na račun vedno manjše porabe lesne biomase, kot goriva. Ob koncu leta 2000 je bila ocenjena lesna masa na okrog 280 milijonov m³ oz. 210 – 230 m³/ha. Pri tem približno polovico lesne mase predstavljajo iglavci in polovico lesne mase listavci. Letni prirast je v letu 2000 po oceni znašal okrog 7 milijonov m³. od tega pa smo porabili le okrog 2.5 milijona m³ oz. do 6 m³/ha. V naslednjih letih je pričakovati, da se bo lesna biomasa tudi zaradi spremenjene kmetijske politike v Sloveniji povečevala. Povečevanje bo nastajalo zaradi povečanja grmišč, ki so posledica vse večjega zaraščanja neobdelanih površin, pa tudi prirasta lesa, ki ga razen z ročnim delom ni mogoče posekati in spraviti. Na ročno delo v prihodnosti namreč ne gre računati, ker je prvič predrago in drugič, ker je na podeželju vse manj delavne sile. Poraba prirasta lesa, ki bi ga ob optimalni organizaciji lahko porabili v višini 70% se bo tako

dolgoročno zmanjševala. Danes se marsikje gozd čisti, ne da bi se to porabilo v energetske namene. Namesto porabe tako ostaja veliko lesne mase kar v gozdovi, kjer s časoma strohni. Poleg zaraščajočih površin predstavljajo potencialni vir lesne biomase tudi kubiki nekakovostnega lesa in ostanki lesno predelovalne industrije. Po podatkih Gozdarskega inštituta Slovenije gre v povprečju za 1m³/ ha (kar predstavlja 15%), kot ostanek v industriji predelave lesa, ki bi ga bilo možno izkoristiti v energetske namene. Poleg teh ostankov so tu še poseki lesa iz obcestnih površin, čiščenja livad, parkov in drugih površin, kar predstavlja velik lesni potencial, ki ga Slovenija v tem trenutku ne izrablja. Ta lesna biomasa ostaja neizrabljena, kljub dejstvu, da je kurjenje z lesno biomaso, glede načina udobja in porabe časa danes avtomatizirano, tako kot pri uporabi fosilnih goriv. Sicer pa se v Sloveniji ne uporabljajo niti ostali obnovljivi viri energije, kot so na primer sonce, veter, energetski posevki ali bioplin itd.

Za načrtno izrabo lesne biomase bi bilo potrebno spodbuditi lastnike gozdov k prodaji lesne biomase. Za te namene bi se ob podpori države in občin morale vzpostaviti organizacij kmetov kot so združenja, krožki, ogrevalne zadruga in podobno za pridelavo lesne biomase. Potrebno bi bilo veliko več izobraževanja in posredovanja informacij v zvezi z uporabo biomase. Glavni spodbujevalec pri uveljavljanju uporabe biomase bi morale biti občine, ki bi se morale z svojimi energetskimi plani opredeliti za načine ogrevanja. Energetska strategija tako na državni kot tudi lokalni ravni je torej predpogoj za uporabo obnovljivih virov energije in je ozko povezana z okoljsko politiko.

V svetu zaradi zmanjševanja toplo grednih plinov vse bolj prevladuje ekološki pristop na področju uporabe energije in s tem vse večja uporaba lesne biomase. Pri tem gre za vzpodbujanje trajnostnega in sonaravnega, ter večnamenskega gospodarjenja z gozdovi in kmetijskimi površinami ob ohranjanju biotske raznovrstnosti.

Pri teh projektih sodelujejo tako sodobna kmetijska proizvodnja kot gozdarstvo, obrt, industrija, energetika, znanost, bančništvo in država kot partnerji. Le tako delujoči skupni interesi vseh naštetih partnerjev lahko na tem področju pripomorejo k uravnoteženemu pozitivnemu narodno gospodarskemu učinku, katerega posledice so v izboljšanju okoljskih bivalnih razmer in v nastanku novih delavnih mest predvsem na podeželju.

Obnovljivi viri energije imajo ogromno prednost pred konvencionalnimi viri energije, predvsem kar se tiče varstva okolja. Dejstvo pa je, da se pri tem mora država odpovedati delu denarja zaradi neuveljavljenih trošarin pri fosilnih gorivih.

Najpomembnejši pozitivni učinek je poleg okoljskih in energetskih učinkov, ter novih delavnih mest, vsekakor v zmanjševanju toplogrednih plinov v ozračju, ker le ti danes v svetu predstavljajo največji ekološki problem. Lesna biomasa je glede CO² nevtralna, kajti nastajajoči CO² rastline ponovno porabijo za svojo vegetacijo.

Načrt EU je, da bo v naslednjih 10 letih 25% energije porabljala iz obnovljivih virov energije in tako zmanjšali količine toplogrednih plinov. Temu načrtu bi se morala vsekakor pridružiti tudi Slovenija, ki bi tako zagotavljala poleg zmanjševanja CO² tudi energetsko neodvisnost v primeru naftnih kriz.

Med prednostnimi nalogami NSi- KLS je vsekakor večja uporaba lesne biomase v energetske namene, tako v individualnih kuriščih, kot v sistemih za daljinsko ogrevanje. To pa pomeni, da se bomo zavzeli za drugačno gospodarjenje z gozdovi, tako državnimi kot zasebnimi. Gospodarjenje z gozdovi je za NSi povezano z splošnim socialnim, gospodarskim in prostorskim razvojem Slovenije. Ob tem je potrebno nujno upoštevati ekosocialnost in multifunkcionalnost razvoja našega kmetijstva, ohranitev poseljenosti in kulturne identitete slovenskih pokrajin.

Država mora zagotavljati sofinanciranje urejanja gozde infrastrukture in spremeniti način proizvodnje in trženja gozdnih proizvodov.

V NSi se bomo zavzeli, da bodo država in občine pripravile celovit načrt izrabe energetskih obnovljivih virov energije, ki bo temeljil na sodobni okoljski politiki in bo istočasno predvidel vire financiranja za projekte, ki bodo pospeševali uporabo biomase. V okviru proračuna je nujno uvesti subvencije za vgradnjo sistemov za uporabo obnovljivih virov energije.

Za doseg tega cilja je potrebno spremeniti in prilagoditi tudi ustrezno zakonodajo. Spremeniti je potrebno Zakon o skladu kmetijskih zemljišč, ki mora zagotoviti, da bodo z državnimi gozdovi poleg Gozdnih gospodarstev po načelu javnih razpisov opravljali tudi kmetje. Ti se bodo s tem na eni strani pripravili na vstop v EU, na drugi strani pa bodo preko različnih organizacijskih oblik, kot so zadruge, lahko kandidirali za državna sredstva namenjena uporabi obnovljivih virov energije.

Potrebno je spremeniti davčno zakonodajo, ki bo spodbujala naložbe in vlaganja v izkoriščanje obnovljivih virov energije. Potrebno je uvesti ničelno stopnjo DDV in tako vzpodbuditi naložbe v izkoriščanje obnovljivih virov energije. Za opravljanje tovrstne dejavnosti, kot dopolnilne dejavnosti na kmetijah je potrebno predpisati, kar se da minimalne pogoje.

NSi se bo zavzela za takojšni sprejem zakona o uporabi obnovljivih virov energije. Brez ustreznega zakona namreč ni možno ustrezno načrtovati in podpirati tovrstnih projektov.

Nosilci tovrstnih razvojnih programov morajo postati lokalne skupnosti, ki morajo v skladu z evropskimi energetske standardi izdelati energetske zasnove v okviru svojih razvojnih planov. Energetske zasnove so predpogoj za pridobivanje državnih ugodnih dolgoročnih financiranj in sredstev evropskih strukturnih skladov. Sredstva za te namene mora država pridobiti z obdavčitvijo uporabe fosilnih goriv iz tako imenovane »umazano pridobljene energije«

Potrebno je zagotoviti učinkovito in transparentno porabo sredstev ekološkega sklada in zagotoviti sodelovanje različnih ministrstev. Sredstva ekološkega sklada v katerem se letno zbere med 27-31 milijard SIT se morajo porabljeni strogo namensko. Namenskost sredstev je potrebno strogo nadzorovati. Pot do državnih subvencij pa mora biti enostavna in transparentna. Država mora nuditi možnost subvencioniranja naprav za uporabo obnovljivih virov energije, predvsem lesne biomase tako za individualne, kot za skupinske tovrstne projekte ogrevanja, kot za povezovanje različnih ogrevalnih sistemov v enotno ogrevalno mrežo. Da bi lokalne skupnosti lahko izdelale lokalne energetske načrte, morajo biti deležne večjih državnih razvojnih spodbud in pomoči. V samem razvoju lokalne samouprave pa je potrebno zagotoviti, da bodo naše lokalne skupnosti postale primerljive z občinami v državah EU.

Bistvenega pomena pri načrti uvedbi uporabe obnovljivih virov energije pa je izobraževanje tako odraslih kot tudi otrok. V okviru osnovnih šol je potrebno uvesti osveščanje šolske mladine glede varovanja okolja, kakor tudi možnosti uporabe obnovljivih virov energije z uporabo lesne biomase.